

1000 éves hagyományok

Nagymányok város millenniumi kiadványa

2015/1.

Szeretettel köszöntöm Önt Nagymányok város 1000 éves millenniumi ünnepi esztendejében.

Településünk első írásos említése 1015-ből származik. Az évforduló tiszteletére millenniumi rendezvény-sorozatot tervezünk, amelyre a település mai lakosságát, az elszármazottakat, valamint a partnereinket is szeretettel várjuk.

Több számból álló kiadványunkat a város valamennyi háztartásába eljuttatjuk. Ebben röviden be szeretnénk mutatni Nagymányok múltjának néhány részletét, beszámolunk az évfordulás esztendő rendezvényeiről, valamint tájékoztatjuk olvasóinkat a következő időszak programjairól.

Hívjuk, várjuk Önt is, hogy jöjjön el programjainkra, tekintse meg a helyi és országos védett műemlékeinket, látogassa meg templomainkat, ismerje meg településünk intenzív kulturális életét!

Remélem, Ön is büszke arra, hogy egy ilyen nagy múltú települést mondhat lakóhelyének, szülőhelyének, munkahelyének vagy partner településének!

Karl Béla polgármester

Ich grüße Sie herzlich zum 1000. Jubiläumsjahr der Stadt Nagymanyok (Großmanok).

Die ersten schriftlichen Andenken unserer Siedlung stammen aus dem Jahr 1015.

Zum Jubiläum planen wir eine Reihe von Veranstaltungen, worauf sowohl die heutigen Einwohner als auch die ehemaligen Großmanoker erwartet sind. Am Jubiläumsfeier nehmen natürlich auch unsere Partnergemeinden teil.

Unser Erlaß zum Jubiläum besteht aus mehreren Ausgaben und wird in jede Haushalt übermittelt. Darin möchten wir die Vergangenheit von Großmanok kurz vorstellen, und sie können auch kurze Berichte über die einzelnen Veranstaltungen lesen.

Wir laden Sie recht herzlich zu unseren Programmen ein, betrachten Sie die lokalen Denkmäler und Kirchen, und lernen Sie das intensive kulturelle Leben der Stadt kennen!

Ich hoffe, dass Sie auch stolz darauf sind, in einer traditionsreicher Siedlung geboren zu sein, wohnen, arbeiten oder sogar eine Partnerschaft pflegen zu können.

Bürgermeister Béla Karl

Szemelvények Nagymányok történetéből

Nagymányok igen kedvező természeti adottságokkal rendelkezik. Északról a Völgység dombvidéke, délről pedig a Mecsek hegység lankái határolják. A termékeny szántók, a hegyvidék adta erdők és ásványkincsek, valamint a két táj találkozásánál futó bővizű patakok biztosították már régóta az emberek megtelepedését ezen a tájon.

A régészeti adatok szerint ma tíz régészeti lelőhelyet ismerünk Nagymányok területén vagy környékén. Az Izmény-Győrei vízfolyás mentén neolitikus kori (i.e. 4-10 ezer éves) település nyomait találták. A mai Dózsa utcában réz- és bronzkori leletekre bukkantak. Az Újtelep Alkotmány utcai részén szintén bronzkori maradványok fordulnak elő. Az Izmény és Aparhant felé eső határban római kori település és temető maradványai találhatóak. A Béke utca déli részén és a pincesorban avar kori (i.sz. 6-8. század) temetők nyomai vannak. A mai város határában több, ma még ismeretlen középkori település nyomaira is bukkantak.

Nagymányok első írásos említése István király idejéből, 1015-ből származik. A pécsváradi bencés kolostor alapítólevelében esik szó többek között a kolostornak adományozott **Maneg** nevezetű helyről, mely a Mecsek keleti nyúlványának északi oldalán terült el (Nádasd, Bonyhád, Apar és Mába községek határai között). Mai ismereteink szerint ez Nagymányok első írásos említése. Az alapítólevél eredeti példánya elpusztult, de a rend által őrzött másodpéldányból 1158-ban újra kiállították.

A település elnevezése az idők folyamán többször változott: 1199-ben Manek, 1334-ben Manuk, 1361-ben Manyk, 1400-ban Manyuk és 1432-ben Manyok.

A falu a pécsváradi apátságtól 1437-ben a pécsi székesegyház birtokába került.

Ekkor különböztetik meg a két szomszédos, azonos nevű települést Nagy-Mányok és Kys-Mányok névvel.

A mai Nagymányok egyes településrészei a történelmi idők változása és fejlődése folyamán alakultak és csatolódtak egymáshoz.

Az eredeti, ősi falu a katolikus templom körüli kis dombon állt. A templomról már az 1333-as dokumentumok is említést tesznek. A mai templom (egy régebbi templom helyén) 1783-ban épült. A település képének meghatározó épülete az 1890-ben irgalmas rendi zárda céljára alapított iskola épülete.

1299-ben még külön településként emlegetik a Csala-pusztá nevezetű részt (mai Bem és József utcák).

A szénbányászat fellendülésével alakult ki a Bányatelep. Az első munkáslakások az 1890-es években épültek a mai Bartók és Mikszáth utcában. A Bányatelep sok utcájára jellemző sorházas, emeletes lakások többsége az 1930-as években épült.

A gazdasági élet és a brikettgyártás fellendülése, a lakosság számának növekedése szükségessé tette 1958-ban az újtelepi ikerlakásos lakótelep, valamint a hozzá tartozó iskola (ma óvoda) megépítését.

A mai Nagymányoknak 2400 lakosa van. Jó infrastrukturális ellátottsága, kistérségi körzetközponti szerepe alapján 2009. július 1-én kapott városi rangot a település.

Forrás:

Ódor János Gábor: Régészeti hatástanulmány Nagymányok község közigazgatási területéről (2005.)

Blandl György: Nagymányok község története (1935)

A millenniumi év első ünnepi rendezvénye: újévi fúvószenei koncert

2015-ben ünnepi fennállásának 20 éves évfordulóját a Nagymányoki Ifjúsági Fúvószenekar. A zenekar először a művelődési ház szervezésében, majd a zeneiskolai oktatás részeként működött. Az eltelt két évtized alatt közel száz fiatal ismerte meg a közös zenélés élményét. Az eltelt húsz éves munka során sok szép szakmai sikert (arany és kiemelt arany minősítéseket) értek el a német nemzetiségi fúvószenei versenyeken. Jó néhány zenekari táborban, külföldi fellépésen is részt vettek.

A fiatalok szakmai munkáját Pecze Gábor, Zirkelbach János, Bayer Attila, Maul Péter, Codreanu Mircea, Köcsky Balázs és Maronics Zsolt karnagyok irányították. A zenekari tagok által megválasztott „Év zenésze” kitüntetést idén Guth Zsolt tubás kapta.

Az újévi koncerten Karl Béla polgármester köszöntötte a zenészeket és a város lakosságát. Ünnepi beszédében megnyitotta a Nagymányok 1000 esztendő fennállását ünneplő egész éves rendezvénysorozatot.

Fotók: Túrós Balázs

Nagymányok díszpolgára (1928-)

Dr. Notaisz Sándor

Pécsen született, ott is szerezte az orvosi diplomáját. Pályakezdetétől az 1999. évi nyugdíjazásáig Nagymányokon dolgozott.

Kezdetben a bányaiüzem orvosa volt, majd házi orvos lett. 1955-től már röntgen készülék működött a rendelőjében. Ez sok segítséget jelentett a bányászok munkahelyi betegségeinek diagnosztizálásában. Nagy szerepe volt a helyi gyermekgyógyászati ellátás megszervezésében, az ő kezdeményezése óta máig működik a gyermekorvosi rendelő. Az 1960-as években a szénbányához kapcsolódóan létrehozott nagymányoki mentőállomásnak is ő volt az első vezetője. Aktívan részt vett a település sport életében, hosszú ideig a helyi labdarúgók sportorvosaként dolgozott. 44 évnyi gyógyító munka után vonult nyugdíjba. Nyugdíjasként még Tamásiban praktizált. Jelenleg szülővárosában, Pécsen él.

Nagymányok díszpolgára (1914-1988)

Nagymányoki (Guth) Gilbert atya

Családi neve Guth Péter. Nagymányokon született. Német nemzetiségi paraszt családból származik. Az elemi iskolát szülőfalujában, a gimnáziumot Pécsen végezte el. 1934-ben belépett a ferences rendbe. 1940-ben Egerben szentelték pappá. Budapestre helyezik, ahol hittant oktat, könyveket ír, fordít, missziós füzeteket szerkeszt. 1944 őszén és 1945 tavaszán 74 zsidó felnőttet és gyermeket menekített az üldöztetések elől. Ezért ő is internáló táborba került, ahonnan 1950-ben szabadult. Ezután elvégezte az ELTE magyar-német szakát és 1954-től a szentenderei ferences gimnázium tanára lett. Nyugdíjazása után, 1974-ben szülőfalujába költözött, ahol hittant oktatott, szentmiséket tartott, sokat olvasott, kertészkedett. 2005-ben az izraeli Yad Vasem Intézet a „Világ Igaza” – posztumusz – kitüntetésben részesítette zsidó embertársaink segítéséért.

Nagymányok város millenniumi rendezvényei

2015. január 3.	Újévi koncert
2015. január	Német Nemzetiségi Önkormányzat helyi pályázata helytörténeti anyagok megjelentetésére
2015. február 6.	Jablonkai (lengyel) és Reichelsheimi (német) partnertelepülési küldöttség Nagymányokon
2015. március 15.	Nemzeti ünnep
2015. április 5-6.	Egyháztörténeti kiállítás a katolikus templomban

Kiadja: Nagymányok Város Önkormányzata

Elérhetőségek: 7355 Nagymányok, Dózsa u. 28. tel.: 74/558-040, www.nagymanyok.hu